

Bildande av naturreservatet Högasand i Karlskrona kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken, det på bifogad karta angivna området omfattande del av fastigheterna Eriksholm 4:1, Kristianopel s:42, Hälleviksäng 1:2, 1:16, 2:2 och s:2, Komstorp 1:3 och 2:2, Djupahamn 1:3, Stubbemåla 1:3, Stavsnäs 1:3 och Trolleboda 7:10, 7:2, 5:3, 10:1, som naturreservat. De allmänna vägarna 721 och 763 omfattas inte av naturreservatet och inte heller de befintliga enskilda vägarna till Råsen, Stubbemåla, Stavsnäs eller Trolleboda.

Länsstyrelsen beslutar vidare, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm om föreskrifter enligt nedan för naturreservatet.

Naturreservatet skall benämnas **Högasand**

Administrativa data

Objektnamn	Högasand
Objektnummer	10 02 085
Natura 2000-beteckning (del av naturreservatet)	SE0410112
Skyddsform	Naturreservat
Län	Blekinge län
Kommun	Karlskrona
Församling och socken	Kristianopel
Naturgeografisk region	12b Kalmarkusten
Kulturgeografisk region	Ölands och sydöstmåländska slättbygderna
Lägesbeskrivning	Ca 2-4 km norr om Kristianopel i nordostligaste Blekinge
Koordinater	X= 62 37 881, Y= 15 13 271
Areal	95 ha
Karta	Karlskrona NO, 3G 7c Kristianopel, 3G 8c Brömsebro
Fastigheter (del av)	Eriksholm 4:1, Kristianopel s:42 Komstorp 2:2, 1:3 Hälleviksäng 1:2, 1:16, 2:2 och s:2, Djupahamn 1:3, Stubbemåla 1:3, Stavsnäs 1:3 Trolleboda 7:10, 7:2, 5:3, 10:1
Markägare	Staten (naturvårdsverket) och privata

Servitut	Väg till förmån för Hälleviksäng 1:9.
Samfälligheter	Vägar utlagda vid storskifte 1803-05-24 (Hälleviksäng s:2) resp. 1796-06-23 (Kristianopel s:42).
Nyttjanderätter	Jakt, el- och teleledningar.
Förvaltare	Länstyrelsen i Blekinge län
Markslag och naturtyper (ha):	2180 Trädklädda sanddynor 87 ha 9110 Bokskog av fryletyp 1,5 ha 9190 Äldre ekskog på sura sandiga marker 3 ha

Beskrivning av området och skälen för beslutet

Högasand är ett tallbevuxet sanddynområde ca två km norr om Kristianopel i nordostligaste delen av Karlskrona kommun. Området underlagras av ett urbergspeneplan och kambrisk sandsten som vetter mot Kalmarsund. Markytan ligger mellan 5 och 10 meter över havet. Reservatet följer strandlinjen för Litorinahavet, som här nådde ca 8 meter över nuvarande havsnivå. Genom området skär en rullstensås som mynnar ut i Östersjön vid Kristianopel.

Området har under århundraden påverkats av mänskliga aktiviteter. Avaskär, som låg strax söder om Högasand, är känd sedan 1350-talet och ersattes år 1600 av Kristianopel. Sannolikt påverkades naturen i Högasand i hög grad före 1658 av olika aktiviteter som förorsakade att sanden blottades och att sandflykt kunde uppkomma. Kristianopel var då en betydelsefull stad och befästning i Danmark. Sedan Blekinge blivit svenskt minskade Kristianopels betydelse, liksom dess invånarantal. I samband med att Karlskrona anlades 1680 miste Kristianopel sina stadsrättigheter.

Under senare sekler har sanden koloniserats av mossor, lavar och olika kärlväxter. Området täcks nu till största delen av tallskog. Många av tallarna har hög ålder – i flera fall omkring 300 år. Dessa tallar utgör – både som levande och som döda – en viktig livsmiljö för många arter, bl a olika vedlevande insekter. I de gamla träden finns också utmärkta boplatser för hålhäckande fåglar.

Östra Blekinge är ett av Sveriges torraste områden. Den torra miljön, med solvarma sandområden och solbelysta grova tallstammar, utgör den miljö som ger förutsättningar för många av de rödlistade och skyddsvärda arter som förekommer i området.

Bland de 13 rödlistade arter som påträffats inom naturreservatet kan nämnas; Grynig påskrislav *Stereocaulon incarnatum* som här har sin f.n. enda kända förekomst i landet och som klassas som akut hotad (CR), vidare har rapporterats de som sårbara (VU) klassade arterna *Panurgus banksianus*, ett bi som minskat starkt i antal, gulbenade kamklobaggen *Allecula moria* samt reliktböcken *Nothorhina punctata*, en långhorning som lever i den grova barken på fristående tallar och som i Högasand har sin sydligaste kända förekomst i landet. Bland rödlistade fåglar kan nämnas nattskär (VU) och skogsduva (VU). Tidigare har även sandödlan (VU) påträffats.

Hela området är av riksintresse för naturvården. Delar av området omfattas av EU:s nätverk av ekologiskt skyddsvärda områden – Natura 2000. I Natura 2000-området in-

går även det angränsande kyrkoreservatet Tallet på fastigheten Kristianopel 2:1. Detta område ingår dock inte i naturreservatet.

För att Högasands natur- och kulturmiljövärden långsiktigt skall bevaras är området i behov av ett skydd och planlagda vårdåtgärder. Detta kan åstadkommas lämpligast genom att området förklaras som naturreservat.

Syfte

Syftet med reservatet skall vara att

- Bevara områdets biologiska mångfald i form av ovanliga eller rödlistade djur, svampar och växter.
- Bevara, återskapa och vårda värdefulla, solvarma och torra livsmiljöer med sand och grova tallar samt de inom naturreservatet förekommande naturtyperna – trädklädda sanddyner (2180), Äldre ekskog på sura sandiga marker (9190), bokskog av fryletyp (9110).
- Bevara postglaciala strandbildningar och sanddynområden
- Ge allmänheten möjlighet att vistas i och lära sig mer om ett område med intressant geologi och särpräglade livsformer.

Syftet skall nås genom:

- fri utveckling av vissa naturligt uppkomna skogsbestånd
- begränsad skötsel i träd- och buskskikt
- skötsel och underhåll av landskapselement (stenmurar)
- skötsel och underhåll av anordningar för friluftsliv
- åtgärder för att bibehålla öppna sandområden
- punktinsatser för att bevara förutsättningar att långsiktigt bevara hotade arter.

Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområde inom reservatet

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

1. uppföra byggnad eller anläggning
2. anlägga väg, anordna upplag, spränga, gräva, schakta, dränera, utfylla eller tippa
3. anlägga luft- eller markledning
4. uppföra flaggstång, mast eller antenn
5. bedriva täkt i någon form
6. ta bort eller skada stenmurar eller odlingsrösen
7. lägga igen öppna diken eller att dika
8. skada eller förändra mark eller vegetation
9. inplantera för området främmande växt- eller djurarter
10. avverka skog eller bortföra torra träd eller stubbar
11. utföra skogsodling
12. använda kemiska bekämpningsmedel eller tillföra handelsgödsel

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

- anordna lägerverksamhet
- anordna träning för eller tävling med häst

Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter som ingår i reservatet

Markägare och innehavare av särskild rätt till mark och vatten förpliktas tåla att åtgärder vidtas inom området enligt fastställd skötselplan, såsom utmärkning av reservatet, anläggande av parkeringsplats och vandringsleder samt uppsättning av informationstavlor, åtgärder enligt fastställd skötselplan, såsom röjning, gallring samt underhåll av strövstigar, genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden. Allt utfallande gagnvirke i samband med naturvårdsåtgärder som utförs med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren om inte annat avtalats.

Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

- förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning
- skada stenmurar eller odlingsrösen
- otillbörligt störa djurlivet
- skada växande eller döda träd och buskar, eller vegetation i övrigt
- medföra ej kopplad hund annat än vid jakt
- framföra motorfordon
- rida eller cykla annat än på härför upplåtna vägar
- tälta, eller ställa upp husvagn eller husbil
- göra upp eld
- på störande sätt utnyttja radio, cd-spelare eller därmed jämförlig anordning
- nyttja området för övningar som kan vara störande på naturen eller allmänhetens friluftsliv
- anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- bedriva vetenskaplig forskning eller undersökningsverksamhet inom reservatet.
- Insamla skalbaggar

Ovanstående föreskrifter enligt 7 kap. miljöbalken skall inte utgöra hinder att sköta området enligt fastställd skötselplan. Föreskrifterna skall inte heller utgöra hinder för att undersöka, eller att utföra sanering eller annan efterbehandling av, förorenat område enligt 10 kap miljöbalken (tidigare avfallsdeponin). Innan sådana åtgärder sker skall samråd ske med länsstyrelsen.

Föreskrifterna skall inte heller utgöra hinder för innehavare av rätt att med stöd av servitut eller nyttjanderätt framdra ledning (exempelvis kraft- eller teleledning) inom området, eller att underhålla och genomföra reparation av ledningarna.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer länsstyrelsen den till beslutet hörande skötselplanen. Reservatet skall förvaltas av länsstyrelsen.

Ärendets handläggning

Redan på 1960-talet uppmärksammades Högasands naturvärden. Området nämns i "Fredningsplan för Karlskrona kommunblock 1966". I naturvårdsplanen för länet redovisas Högasand som ett skyddsvärt område. På uppdrag av länsstyrelsen utfördes under 1981 inventeringar i området av dels vegetation och fåglar, dels faunan av insekter. Ytterliggare inventeringar har gjorts av Rickard Baranowski 1990 (vedinsekter), Ove Nodmar 1998 (skalbaggar) och Gunnar Hallin 1998 (steklar).

Naturvårdsverket beslutade 1988 att området är av riksintresse för naturvård.

Regeringen har i januari 1997 lämnat förslag till EU-kommissionen att delar av Högasandområdet skall ingå i Natura 2000 enligt habitatdirektivet.

Skogsvårdsstyrelsen utförde under 1994 och 1996 nyckelbiotopsinventering i området. Tre nyckelbiotoper kartlades och större delen av övrigt naturreservat klassades som naturvärdesområde.

Länsstyrelsen har, efter samråd med naturvårdsverket, funnit det angeläget att området skyddas. Länsstyrelsen har därför under 2004 tagit fram ett förslag till avgränsning av, och föreskrifter för, ett naturreservat. Svensk Fastighetsvärdering AB (Svefa AB) har på uppdrag av länsstyrelsen utfört värdering av det intrång som en reservatsbildning i området skulle medföra. Förhandlingar har därefter förts med samtliga berörda privata markägare. Överenskommelser har träffats varigenom Naturvårdsverket har förvärvat vissa delar av området medan det för andra delar har träffats överenskommelser om ersättning för det intrång som naturreservatet innebär för fastighetsägaren.

Ett förslag till beslut om bildande av naturreservat jämte skötselplan har remitterats den 20 januari 2005. Samtidigt förelades berörda markägare och innehavare av särskild rätt till mark inom området att yttra sig senast den 11 april 2005. Några yttranden från sakägare har inte inkommit. Remissvar har inkommit från Vägverket, Skogsvårdsstyrelsen, Försvarmakten, TeliaSonera, Sydkraft AB, Blekinge Museum, Karlskrona naturskyddsförening, Blekinge ornitologiska förening, Östra Blekinge hembygdsförening samt Egendomsnämnden inom Lunds stift. Ingen har haft något att invända emot att naturreservat bildas enligt förslaget. Sveriges Geologiska Undersökning har meddelat att man avstår från att yttra sig övriga har inte haft några erinringar emot att naturreservatet bildas.

Ikraftträdande

Detta beslut träder ikraft den dag det vunnit laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken gäller dock omedelbart, även om de överklagas.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, inom tre veckor från den dag kungörelse om beslutet varit införd i ortstidning.

Deltagande

I detta ärende har landshövding Ingegerd Wärnersson varit beslutande.

I beslutet deltog även länsassessor Karin Andersson, naturvårdsdirektör Åke Widgren, länsantikvarie Leifh Stenholm, avdelningsdirektör Per-Olof Appelkvist samt byrådirektör Ulf Lundgren, den sistnämnde som föredragande.

Ingegerd Wärnersson

Ulf Lundgren

Kungöres i länets författningssamling, ortstidning och ORIS

Bilagor:

1. Karta med reservatsgränser
2. Skötselplan med bilagor
3. Konsekvensutredning
4. Sändlista
5. Hur man överklagar (B:1)

Kopia till:

Se sändlista, bilaga 4